

HOOFDSTUK 1

De vrucht van de Geest

Wat kan een heerlijke, sappige vrucht je laten watertanden van verlangen om erin te bijten als het bijvoorbeeld dorstig weer is. Gretig zet je de tanden in een nectarine of je pelt je sinaasappel zo snel mogelijk om de partjes in je mond te steken. Wat zou het geweldig zijn als medegelovigen om ons heen zo ook naar ons kijken. Als ze ons leven zien, moeten ze kunnen zeggen: dat is aantrekkelijk, met zo iemand wil ik graag omgaan. En als ons leven lijkt op dat van Christus hebben we ons levensdoel bereikt. Kan dat? Ja, dat is haalbaar, door het werk van de Heilige Geest. Daarover gaat het in dit boek over de vrucht van de Geest.

In Galaten 5:22 noemt Paulus de negenvoudige vrucht van de Geest: *liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid en matigheid*. Waarom heb ik gekozen voor dit onderwerp? Omdat het hier uiteindelijk gaat om het dagelijks leven van een christen. Hieruit blijkt wie we zijn voor God en de naaste. Mensen kunnen soms opzienbarendere dingen vertellen, maar in een stil, eenvoudig en godvruchtig leven zal blijken of het allemaal echt is.

Als er geen vrucht is, is de boom niet goed en zijn de wortels slecht. Hieruit blijkt of we christen zijn of niet. En als we christen zijn, blijkt of we gegroeid zijn in de genade of misschien nog helemaal aan het begin staan. Aan de negenvoudige vrucht van de Geest

kunnen anderen in ons leven zien wie Christus is; of we aan Christus gelijkvormig zijn.

Het is duidelijk dat een wijnstok alleen vrucht kan dragen als de wortel goed is. Zo is dat ook met de vrucht van de Geest. Je zou de wortel kunnen vergelijken met het leven dat in de wedergeboorte geschonken wordt. De Heilige Geest plant nieuw leven in je hart als je wederom geboren wordt. Alleen van daaruit kan er de sapstroom zijn van de verbondenheid met Christus door het geloof. En zo alleen kunnen we vrucht dragen voor God en onze naaste.

Gaat jouw hart niet sneller kloppen als je hoort over een leven vol liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid en matigheid? Zien we hier niet het beeld van de Heere Jezus Christus? Zou je niet graag helemaal aan Hem gelijkvormig willen zijn? Er is geen mens op aarde die zo volmaakt en evenwichtig deze negen christelijke deugden heeft voorgeleefd als de Heere Jezus Christus. Iedere oprechte christen verlangt ernaar om zo te mogen leven.

Gaven en vrucht

Er is een groot verschil tussen de vrucht van de Geest en de gaven van de Geest. God schakelt de gaven in tot opbouw van Zijn gemeente. Bij die gaven van de Geest moet je bijvoorbeeld denken aan: de ambten, het geven van leiding, onderwijzen en terechtwijzen, dienstbetoon en de gave van de wijsheid. Het gevaar is groot dat we het zouden gaan verwachten van het bijzondere. Als het gaat over de gaven kan het zelfs zijn dat we persoonlijk wel gaven hebben, maar geen deel hebben aan de Heere Jezus als Borg en Zaligmaker. Dat we in Zijn Naam profeteren en krachten en wonderen doen en toch zelf nog verwerpelijk zijn. Dat kan bij de vrucht van de Geest nooit. Wie de vrucht van de Geest draagt, is een kind

van God. Een christen kan wel zonder profetie en tongentaal, maar niet zonder de liefde.

Voor 'vrucht' gebruikt de apostel in Galaten 5 het enkelvoud. Dat wijst op de eenheid van het werk van de Geest. Al die genoemde heerlijke eigenschappen zijn in wezen één. Bij de gaven gaat het om meervoud. Je kunt een van de gaven hebben, of zelfs meerdere. Zo kun je zeggen: deze man heeft de gave van de wijsheid en die vrouw de gave van het spreken of dienen. De een heeft gebedsgaven en weer een ander de gave van de onderscheiding der geesten. Niemand heeft alle gaven. Zo vullen de gelovigen binnen de gemeente elkaar aan tot opbouw van de gemeente en kan de gemeente haar roeping in deze wereld beter verstaan. De gaven zijn in de eerste plaats gericht op de opbouw van de gemeente! De vrucht van de Geest daarentegen is gericht op de opbouw van het persoonlijke geloofsleven, de persoonlijke godsvrucht van de individuele gelovigen. Al heeft dat natuurlijk ook een positief effect in de gemeente waar de gelovigen bij horen.

Vrucht staat in het enkelvoud (het Griekse woord 'karpos'). Maar er zijn toch negen facetten? Ja, een negenvoudige vrucht. Denk maar aan een sinaasappel. Een prachtige vrucht: mooi, rond, oranje. Als je hem pelt en uit elkaar haalt, komen er verschillende partjes tevoorschijn. Die partjes kun je opeten; je proeft hoe heerlijk die vrucht is. Bij elke gelovige moet de vrucht in zijn totaliteit aanwezig zijn. Wie de vrucht niet heeft, hoort niet bij Christus. Dat kun je van de gaven niet zeggen. Je kunt niet zeggen: omdat iemand de gave van de profetie of het spreken in tongen niet heeft, hoort hij niet bij Christus. Niet iedereen heeft alle gaven.

Daarom staat 'vrucht' in het enkelvoud. Je kunt niet zeggen: er zijn negen vruchten en als ik er nu maar een paar heb, dan zit het toch wel goed. Het is hier alles of niets. Het gaat niet om negen mandarijntjes, maar om één sinaasappel. Als je de sinaasappel hebt, heb je alle partjes. Als je de sinaasappel niet hebt, heb je zelfs niet één partje. We zijn er niet vrij in om een paar van deze deugden uit te

kiezen. Ze behoren onlosmakelijk bij elkaar. Samen vormen zij het beeld van Christus. Wie een paar deugden ontwikkelt en de andere veronachtzaamt, raakt uit balans. De Heilige Geest werkt in alle gelovigen dezelfde vrucht. De Heere is niet tevreden als wij wel liefde betonen aan anderen, maar onszelf niet beheersen (matigheid). Ook niet als wij in ons hart wel de vrede en de blijdschap kennen, maar naar anderen toe niet vriendelijk zijn. Of als wij wel zachtmoedig en plooibaar zijn, maar niet vastberaden in het geloof en onbetrouwbaar. Het is alles of niets. De Heere wil al deze heerlijke eigenschappen in ons leven zien. Hij wil dat we ervan overvloeien. Wel is het zo dat er verschil is in de grootte van de partjes van de sinaasappel: er zijn kleinere en grotere. Niet iedereen draagt evenveel vrucht. Anders zou er ook niet moeten worden opgeroepen om vrucht te dragen. De ene sinaasappel zal zoeter en smakelijker zijn dan de andere. Dat is bij de gelovigen ook zo. Niet iedere christen lijkt evenveel op Christus. Sommigen leven onder de maat, anderen zijn echt een stralend voorbeeld van Christus.

Een vergeten onderwerp!

Door de opkomst van de charismatische beweging zijn de gaven van de Geest in het middelpunt van de belangstelling komen te staan. Daartegenover is de vrucht van de Geest wat onderbelicht. Naar mijn mening is de aandacht voor de vrucht van de Geest in het vergeetboek geraakt en heeft die ook in reformatorische kring te weinig aandacht gekregen. Om een voorbeeld te noemen: bij Calvin komen we in de *Institutie* geen hoofdstuk tegen over de vrucht van de Geest. Ook de dogmatiekboeken van Bavinck, Berkhof, Kersten en die van Van Genderen en Velema, om er maar een paar te noemen, zwijgen erover. Ze gaan allemaal aan dit onderwerp voorbij. Pas de laatste jaren komt er voor dit onderwerp meer belangstelling, zoals bij J. I. Packer, John Stott en Jerry Bridges.

Hoe zou het komen dat dit onderwerp in onze kringen zo onderbelicht is gebleven? Ik denk in de eerste plaats omdat we te druk zijn met wat voor ogen is. We houden ons bezig met veel uiterlijke dingen, zoals mooie en dure kerkgebouwen, onze regels en gedragscodes, formele zaken zoals het gebruik van de media – eventueel voor de evangelieverkondiging – en dergelijke. Heel veel aandacht hebben we altijd voor de leer, de dogmatiek, voor onderwerpen als verbond en belofte, verkiezing en verantwoordelijkheid. Enerzijds zie je het geloofsleven zich naar binnen keren zodat er geen positieve uitstraling meer is naar buiten toe. Anderzijds zie je het godsdienstige leven veruitwendigen en is er een vormendienst aan het ontstaan zonder de levende relatie met God. En om dat laatste gaat het nu juist. Onze jongeren prikken daar direct doorheen. Relatief weinig aandacht is er voor het derde stuk uit de bekende trits ellende, verlossing en dankbaarheid, namelijk voor de dankbaarheid; het christelijk leven, de godzaligheid (godsvrucht) en de beoefening daarvan en onze verantwoordelijkheid daarin. In het verlengde daarvan ligt het onderbelicht raken van de vrucht van de Geest.

Paulus over de vrucht van de Geest

De brief aan de Galaten is de oudste brief van de apostel Paulus. In de landstreek Galatië liggen Lystre, Derbe en Ikonium. De heidenapostel heeft ze bezocht op zijn eerste zendingsreis en er gemeenten gesticht. Maar helaas, er zijn in die steden dwaalleraars binnengekomen: de Judaïsten. Ze ijverden voor de onderhouding van de Joodse wetten: besnijdenis, spijswetten en dergelijke. Bedekt vielen ze de prediking van Paulus aan. Ze noemden hem geen leugenaar, maar wel enigszins oppervlakkig. Het is bij hem altijd maar Evangelie en Christus, maar de wet is er toch ook nog? De gemeenten kwamen onder de indruk van die dwaalleraars. Wie de wet als

heilsweg preekt, krijgt altijd wel bijval. Niet voor niets schrijft Paulus in Galaten 5 vers 11 over de ergernis van het kruis.

Als Paulus over de opvattingen in de gemeenten van Galatië hoort, is hij bedroefd en geschokt. Hij grijpt naar zijn pen en schrijft hen een scherpe brief. Hij spreekt over 'uitzinnige' Galaten en hij noemt die verkondigers van dat zogenaamde 'andere evangelie' vervloekt. Dat moet je wel durven zeggen. Die dwaalleraars brengen de gemeenten opnieuw onder het juk van de wet. Daarom begint hij hoofdstuk 5 met de volgende oproep: 'Staat dan in de vrijheid, met welke ons Christus vrijgemaakt heeft, en wordt niet opnieuw met het juk van de dienstbaarheid bevangen' (vers 1). Ik denk ook aan vers 18: 'Indien gij door den Geest geleid wordt, zo zijt gij niet onder de wet'. Als u door de werken der wet gerechtvaardigd wilt worden, is Christus u ijdel geworden (vers 4).

Ja maar, zegt iemand, heeft dan de wet geen functie meer? Kun je als je door Christus vrijgemaakt bent, leven zoals je wilt? Nee, dat zegt Paulus nergens. Op een andere plaats schrijft hij: 'Wij, die der zonde gestorven zijn, hoe zullen wij nog in dezelfde leven?' (Rom. 6:2). En waaruit blijkt nu of we uit het Evangelie leven en door Christus vrijgemaakt zijn? Dat blijkt uit de vrucht. Doen wij nog de werken van het vlees (dat je als christen werelds leeft), of draagt ons leven de vrucht van de Geest? Zo noemt Paulus in de verzen 19-21 de zwarte lijst van de werken van het vlees. Hij stelt de werken van het vlees tegenover de vrucht van de Geest.

De werken van het vlees zijn duidelijk: overspel, hoererij, onreinheid, ontucht (seksuele zonden), venijn, twist, jaloezie, afgunst, toorn en tweedracht: zonden die te maken hebben met ons boze, jaloerse hart. Paulus noemt ook ruzie, moord en dronkenschap, een goddeloze levenswandel. Een bewijs dat de mens van nature het beeld van God verloren heeft en radicaal en totaal verdorven is. Als je dat toch bij jezelf ziet, dan kun je alleen nog maar bukken voor God om je schuld te belijden. Hoe kan zo iemand ooit nog het Koninkrijk van God beërven?

Goede vrucht

Maar, zo begint vers 22: de vrucht van de Geest is liefde. Daar heb je het Evangelie. Van onze kant uit is zalig worden onmogelijk. Maar ... bij God zijn alle dingen mogelijk. God heeft Zijn Geest uitgestort. En die Geest wil komen werken en wonen in zondaarsharten. Dan wordt alles anders: nieuw en vruchtbaar. Uit de wortel van de Wijnstok Christus laat de Geest een heerlijke vrucht groeien. Het gaat er niet om dat de indrukwekkende tekenen van Pinksteren zich nog eens herhalen: die gedreven wind, de vurige tongen en de vreemde talen. Dat was van voorbijgaande aard.

Wie de Geest ontvangen heeft, draagt vrucht. Je hoeft geen mooi, opgesmukt bekeringsverhaal te kunnen vertellen. Uit de vrucht blijkt of je echt christen bent of naamchristen. Als de vrucht goed is, is de wortel ook goed. Aan de vrucht kent men de boom. Je plukt toch geen druiven van een doornstruik! Je kunt in het hart van de ander niet kijken om te zien of hij of zij vernieuwd is. De wortel van iemands leven is onzichtbaar. Het kan voor jezelf ook wel eens een vraag zijn: Hoor ik erbij? Ken ik mijn ellende wel diep genoeg? Ken ik Christus wel diep genoeg? Let maar op de vrucht. Die is geen prestatie van de gelovigen, geen productie van ons, maar deze groeit als vrucht van de Geest! Het gaat om de negenvoudige vrucht van de Geest.

Als je de sinaasappel pelt, komen alle partjes tevoorschijn. Toch gaat het om de hele sinaasappel. Zo wijst dit beeld op het gegeven dat het gaat om de totaliteit van de vrucht van de Geest. Tegelijkertijd gaat het beeld van de sinaasappel mank, zoals zoveel beelden die gebruikt worden om iets uit te leggen. De liefde is namelijk de basis van alle andere aspecten. Daarom kun je ook denken aan het beeld van een bloem: één bloem met een rood hart (de liefde) en daaromheen de andere kelkbladeren, die stoelen op de kern: blijdschap, vrede, enzovoort. Als je in het voorjaar een zakje bloemenzaad koopt, staat daar meestal op afgebeeld hoe de bloem

wordt. Dat beeld tekent de Bijbel ons in het leven van de Heere Jezus. Zo moet het worden, zoals Hij! Hij droeg volmaakt vrucht. En alles wat wij nodig hebben, is in Hem te vinden. Uw vrucht worde uit Mij gevonden (Joh. 15:5), door de geloofsgemeenschap en levensverbondenheid met de Wijnstok Christus.

Een onderverdeling of rangschikking

In de loop van de tijd heeft men op allerlei manieren geprobeerd om de negenvoudige vrucht van de Geest te rangschikken. Vaak heeft een onderverdeling iets kunstmatigs.

Er zijn deugden die iets zeggen over onze relatie met God. Ik denk hierbij vooral aan liefde, blijdschap en vrede. De Heilige Geest stort de liefde uit in je hart, ook de blijdschap in je emotionele leven en de vrede werkt Hij in je gedachten. Liefde, blijdschap en vrede doortrekken heel het christelijk leven. Het zijn de voornaamste kenmerken ervan. Toch staan deze drie aspecten ook in het kader van de verhouding tot onze naaste, maar dan vanuit de relatie met God.

Er zijn ook deugden die veel zeggen over onze verhouding tot elkaar. Hier kunnen we denken aan: lankmoedigheid, goedertierenheid en goedheid. In lankmoedigheid verdraag je de hardheid en de onhebbelijkheden van anderen. De goedertierenheid of vriendelijkheid verlangt heel positief dat het anderen goed gaat, dat hen niets kwaads overkomt. De goedheid zet allerlei wensen om in daden. Je neemt het initiatief om in praktisch christendom je naaste te dienen.

Andere genoemde deugden zeggen vooral iets over onze verhouding tot onszelf. Ik denk dan aan de begrippen geloof (in de betekenis van trouw en betrouwbaar zijn), zachtmoedigheid en matigheid (zelfbeheersing). Bij het grondwoordje voor 'geloof' gaat het niet om het geloof waarmee we ons toevertrouwen aan de Heere Jezus, maar om de trouw waarmee we anderen uitnodigen om op

ons te vertrouwen. Kort gezegd: betrouwbaarheid omdat we onze beloften waarmaken. En het woord 'zachtmoedigheid' wijst niet op zwakkelingen, maar op een deugd waardoor we onze kracht en energie onder controle weten te houden. Zelfbeheersing heeft te maken met je tong in toom houden, je gedachten gevangen laten houden door het Woord en ook je driften en hartstochten in toom weten te houden.

Bij elkaar vormt deze negenvoudige vrucht een beeld van Christus, waarop de met de Heilige Geest vervulde christen zo graag wil lijken.

De oorsprong is Gods genade

Als je nog even nadenkt over al die heerlijke partjes van die ene sinaasappel, dan zou je kunnen denken: Dat haal ik nooit, dat is voor mij veel te hoog gegrepen. Zeker als ik me niet moet spiegelen aan iemand anders, mijn medechristenen, maar aan Christus. Dan word ik zo klein. Ik heb maar zo'n klein beginsel van die nieuwe gehoorzaamheid aan Gods wet, waarvan het wezen de liefde is. Ik voel mijn gemis en tekort zo erg als ik denk aan die volmaakte liefde en de volkomen blijdschap. Hoe vaak ben ik niet ongeduldig, driftig, liefdeloos en ontrouw? Nee, ik haal het niet. Dit is te zwaar voor mij.

Luister, ik heb een grote troost voor je. Er staat niet dat wij die negenvoudige vrucht in eigen kracht moeten produceren, maar het gaat om de vrucht van de Geest! Het is de Heilige Geest Die ze voortbrengt in de gelovigen! Die vrucht is de oogst op wat Hij heeft gezaaid in het leven van de mensen. Die vrucht van de Geest heeft dus een bovennatuurlijke oorsprong. En Zijn doel in ons leven is om ons gelijkvormig te maken aan het beeld van Christus. We zagen zojuist dat we van nature de 'werken van het vlees' doen. De vrucht van de Geest is een bovennatuurlijk werk van God.

Je zou die negenvoudige vrucht van de Geest kunnen samenvatten met een ander heel bekend en bijbels woord, namelijk: godzaligheid of godsvrucht. Dat is vrucht van de omgang met God door middel van het Woord en gewerkt door de Heilige Geest: godsvrucht of vroomheid. In het Oude Testament wordt dat genoemd de 'vreze des HEEREN'. Godsvrucht ziet – net als de vrucht van de Geest – op de praktijk van het christenleven. Het is de kennis van God, die in het geloof wordt verkregen en in de persoonlijke omgang met Hem wordt verdiept. Het is de grondhouding van een christen om God te behagen en met Hem te wandelen, zoals Henoeh wandelde met God. Het is helemaal toegewijd zijn aan God om zo gehoorzaam te zijn aan God.

Op God gericht

In die persoonlijke verborgen omgang met de Heere is er ontzag voor Zijn heiligheid en de ervaring van Zijn liefde en daardoor het verlangen naar God. Heel je leven wordt op God gericht. Alles wat je doet, ligt onder het beslag van de liefde, de blijdschap en de vrede. God is het middelpunt van je gedachten en van je daden in het dagelijks leven. Die innige omgang met God stempelt je levensstijl in een leven dat voor God aangenaam is. Zo kunnen anderen aan je zien hoe lankmoedig en goedertieren God is. Je verlangt ernaar om Hem in alles te verheerlijken. Godsvrucht is de glans van Gods genade, die zichtbaar wordt in het leven met God, stralend over een gelovige. Dan wordt heel je gedrag bepaald door de relatie met God.

Enerzijds vervult eerbiedig ontzag voor God als de verheven Majesteit je hart en anderzijds is er het kinderlijke vertrouwen in diezelfde God als hemelse Vader. Het antwoord op de vraag hoe dat kan, ligt in het offer van de Heere Jezus, Die de kloof tussen de heilige God en de schuldige zondaar heeft overbrugd in Zijn op-